

CRISTINA CALDERER

SOCIETAT

Atemptats 17-A

SEGUEIX EL TEMA

"És en moments així quan t'adones que has marcat la vida d'algú per sempre"

L'atemptat del 17-A va posar les cures al centre i va fer canviar els protocols hospitalaris i d'urgències per incloure el treball social

Leer en castellano

Read in English

Natàlia Vila 15/08/2025

BARCELONA Quan es va assabentar que hi havia hagut un atropellament amb nombroses víctimes mortals i ferits a Barcelona, Laura Morro estava dinant, era a casa després de tota una jornada de feina a l'hospital. "Era just el dia que havia tornat de les vacances. Em va trucar una companya que en aquell moment era a l'Fnac de plaça Catalunya i em va dir que en passava alguna de grossa, perquè no els deixaven sortir al carrer", recorda. Ella no és ni metge ni infermera: és treballadora social sanitària a l'Hospital del Mar. "De seguida vaig pensar que portarien la majoria dels pacients al nostre hospital", diu. Va sortir de casa sense pensar-s'ho i es va plantar al seu lloc de treball, tal com van fer molts altres professionals sanitaris aquell dia. "Recordo que pels carrers no hi havia ningú, tothom es va tancar a casa, i quan vaig arribar a Urgències vaig dir: «Què puc fer?» I em van respondre: «Fes el que sàpigues»", explica.

En aquell moment no hi havia gaires treballadores socials exercint a l'hospital, però les poques que eren de seguida es van activar. Montserrat Roig, que ara ja està jubilada però ha fet de treballadora social sanitària al mateix hospital durant 44 anys, també hi va anar: "Jo estava de vacances, en una terrassa de Sitges amb uns amics, entre els quals també hi havia una companya de feina, i vam decidir plantar-nos a l'hospital per ajudar", recorda. La resposta de totes elles, i la seva feina a Urgències fent atenció psicosocial i acompanyament en el moment més difícil de l'emergència, va provocar que dies més

treballadores socials –que fins al moment no estaven incloses ni en els protocols ni tampoc a les sales d'Urgències– s'han convertit en un puntal en la resposta immediata a una crisi d'aquestes característiques.

"Ara el primer que fem és alliberar quiròfans, trucar al banc de sang, activar els cirurgians, els traumatòlegs i les UCI... I també trucar a les treballadores socials", explica la cap d'Urgències de l'Hospital del Mar i del CUAP Peracamps, Isabel Cirera. Ella també va treballar el 17 d'agost del 2017, braç a braç amb Morro, Roig i la resta de sanitaris. Era l'encarregada de liderar tots els equips i recursos d'Urgències. "Vaig demanar a la Laura i la resta de treballadores socials que muntessin un punt d'atenció, però a fora de les Urgències, i ho van fer a la recepció. Quan vam tenir clares les llistes d'afectats vam compartir la informació, i elles van atendre tothom que arribava i es van posar a buscar i reunificar les famílies", recorda la cap d'àrea. "Això ens va treure molta feina de sobre als metges. Van estar contenint tota la part social i emocional, i elles això ho saben fer molt més bé que nosaltres", afegeix.

La importància de les cures psicosocials

Buscar els familiars escampats per diferents hospitals no va ser feina fàcil. "En aquell moment les històries clíniques no estaven lligades informàticament i no podíem accedir a les dades de ningú", recorda Morro, que diu que van "tirar pel dret". "Com que les treballadores socials sanitàries som molt poques i totes

dona amb aquestes característiques que diu que anava amb el seu fill petit, us quadra?» I així vam anar trobant els vincles". De fet, van ser les treballadores socials les que van plantejar als equips mèdics que calia unificar les famílies perquè quedessin ingressades juntes, per pal·liar l'estrès i el dolor. "Ningú ens ho va posar en dubte. Tots els directors van entendre que les famílies havien d'estar juntes i, tot i que els hospitals tenen maneres de fer molt rígides, aquell dia es va ser flexible", diu Morro, que assegura que els metges van fer tot el possible per treballar no per pacients sinó per unitats familiars, i es van traslladar els menys greus.

“

Vam canalitzar tota l'angoixa dels familiars i la necessitat d'oferir ajuda dels veïns ”

Laura Morro

Treballadora social sanitària de l'Hospital del Mar

"Anaven arribant cada cop més persones preguntant pels seus familiars, buscant respostes –continua Roig–. Nosaltres necessitàvem que els metges atenguessin els ferits, però també calia donar resposta a les angoixes de la gent". Moltes persones també es van plantar a l'hospital per oferir ajuda. "Va ser molt bonic. Ens oferien casa seva, fer de traductors... I també vam haver de canalitzar tota aquesta necessitat d'oferir ajuda. En un moment així no pots dir-li a la gent marxi, que estem enfeïnats", explica Morro.

vehicular les ajudes i acompanyar els dols. "Va ser dur", admet Roig. "Les treballadores socials sanitàries ja treballem dia a dia amb els equips dels hospitals, en formem part, i estem acostumats a treballar junts. Però la diferència és que aquell dia vam liderar aquesta part psicosocial: la direcció va confiar plenament en nosaltres, en un moment en què això no estava previst en cap protocol d'emergències", recorda Morro agraïda. "Està demostrat que l'estrès afecta la sanació; i elles van saber canalitzar-ho tot molt bé", reconeix la doctora Cirera.

Roig recorda que van activar una mena de pilot automàtic i que es van repartir les funcions d'una manera molt "natural". "Estem molt acostumades a gestionar situacions de vulnerabilitat o risc i, tot i que allò superava qualsevol cosa que haguéssim viscut, vam saber reaccionar", comenta aquesta treballadora social sanitària ja jubilada. I així van seguir, contenint les cures més invisibles durant dies.

“

Les emergències estaven lligades a la part mèdica sanitària, i amb el 17-A va quedar clara la importància de l'atenció psicosocial en el mateix moment de la crisi, no després ”

Laura Morro

Treballadora social sanitària de l'Hospital del Mar

Canvis en el protocol

treballat aquell dia perquè els havia arribat que tot havia funcionat molt bé", recorda Morro, que des d'aquesta primavera és la nova degana del Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya. Van incloure les treballadores socials dins els grups de treball per dissenyar un nou protocol d'emergències, i des d'aleshores són les encarregades de les cures psicosocials en moments de catàstrofes. "També hem fet nombroses publicacions a revistes i hem participat en congressos com a coordinadores amb l'exterior en emergències d'aquest tipus", explica Morro. "Fins llavors, les emergències estaven lligades a la part mèdica sanitària, i amb el 17-A va quedar clara la importància de l'atenció psicosocial en el mateix moment de la crisi, no després", sentència.

També hi va haver canvis a l'hospital. "Vaig demanar tenir treballadores socials a Urgències, cosa que fins aleshores era impensable. Ara sempre n'hi ha. Són indispensables, però no només n'hi hauria d'haver a les Urgències dels hospitals, sinó també als centres d'atenció primària", diu la doctora Cirera.

La pedra que una pacient de 7 anys va donar a Laura Morro quan va rebre l'alta. LAURA MORRO, CEDIDA

Les grans desgràcies –com els atemptats del 2017 o la pandèmia del 2020–, coincideixen aquestes professionals, han ajudat a visibilitzar la seva feina de cara a l'exterior, cosa que els ha permès reclamar més recursos. Això en l'àmbit institucional, perquè, per sort, internament amb els pacients sí que sovint troben reconeixement. "Recordo molt una nena que va ingressar, juntament amb part de la seva família, que ens demanava a totes que si passàvem per la platja li portéssim una pedra –explica Morro emocionada–. L'últim dia, quan van rebre l'alta, ens havia preparat totes les pedretes de tornada amb el seu nom marcat, perquè no ens oblidéssim d'ella. I és en moments així quan t'adones que has marcat la vida d'algú per

Dies com el del 17-A deixen una empremta inesborrable a qualsevol professional implicat en l'emergència: "Quan recordo aquell dia em salten les llàgrimes –coincideix la doctora, professionalment avesada a aquestes situacions–. Estàvem previnguts des de l'incident del Bataclan, sabíem que podia passar, però igualment va ser un gran impacte", conclou.